

Nr 23.

Af herr **Palmstierna**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af möjlighet för municipalsamhällen att erhålla lån från vissa pensionsanstalter och kassor.

Uti ett par motioner under föregående riksdagar har jag sökt framhålla, hur angeläget det är, att staten underlättar och stödjer den normala utvecklingen af våra municipalsamhällen. Det är nämligen af stor betydelse, att de »blifvande städerna» redan från början planläggas och förvaltas på ändamålsenligt sätt. Emellertid har erfarenheten ådagalagt, att denna relativt nya stadssamhällestyp har stora svårigheter att öfvervinna för att uppnå en i ekonomiskt och administrativt hänseende så fördelaktig ställning, som densamma med rätta borde kunna påräkna.

Ett exempel på hur ogynnsamt läge municipalsamhällena intaga uti finansiellt hänseende kan hämtas från deras upplåningsrörelse. Som bekant, plåga i synnerhet mindre städer och kommuner med förkärlek uppsöka de allmänna pensionsanstalter och kassor, hvilka äro af Kungl. Maj:t auktoriserade. I allmänhet erbjuda dessa bättre villkor än banker och lifförsäkringsbolag. Municipalsamhällena kunna likväl i regel icke begagna sig af dessa anstalter och kassor, emedan deras reglementen icke medgifva utlåning till ett samhälle, hvilket i likhet med municipalsamhället icke utgör egen kommun.

Sålunda föreskrifves bl. a. uti § 2 af Kungl. Maj:ts nådiga reglemente den 21 december 1907 angående utlåning m. m. utur de fonder, som äro ställda under förvaltning af styrelsen öfver *civilstatens änke- och pupillkassa*, att styrelsen äger utlämna lån

»mot hypotek af obligationer, utfärdade af svenska staten, kommun, efter därtill af Kungl. Maj:t erhållet tillstånd, eller sådana allmänna eller enskilda verk, bolag eller inrättningar, som hafva af Kungl. Maj:t fast-

ställdt reglemente eller hvilka blifvit i enlighet med gällande lag om aktiebolag registrerade och hvilka åtnjuta allmänt förtroende», samt »till kommun, som till lånets upptagande erhållit Kungl. Maj:ts medgifvande».

Enligt Kungl. Maj:ts förnyade reglemente för *Allmänna änke- och pupillkassan i Sverige* den 23 december 1908 § 38 äger direktionen att utlämna lån »till kommuner, som till lånets upptagande erhållit Kungl. Maj:ts medgifvande» samt »mot hypotek af obligationer, utfärdade eller garanterade af svenska staten, svensk kommun, efter därtill af Kungl. Maj:t erhållet tillstånd, eller sådana svenska allmänna eller enskilda verk, bolag eller inrättningar, som åtnjuta allmänt förtroende».

Kungl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente för *flottans pensionskassa* den 17 november 1899 stadgar uti § 38:

»De medel, som tillhöra kassan och icke äro afsedda till utgifter, skola utlämnas såsom lån eller användas till inköp af obligationer, utställda af riksgäldskontoret, af allmänna hypoteksbanken eller af allmänna verk eller inrättningar eller kommuner, som till sådana förbindelsers utgifvande erhållit nådigt tillstånd och hvilkas finansiella ställning fortfarande synes vara för långifvaren tillräckligt betryggande, allt med iakttagande af att kassan har fullgod säkerhet och erhåller den högsta räntan, som under detta villkor må kunna betingas.

Lån utlämnas:

emot säkerhet vare sig af sådana värdepapper, som få för kassans räkning inköpas, eller sådan in-teckning, som i mom. 5 sägs; eller till kommun eller kyrkoförsamling, hvares beslut om upptagande af lånet vunnit Kungl. Maj:ts fastställelse».

Uti Kungl. Maj:ts nådiga reglemente den 22 december 1898 angående lån från de under förvaltning af direktionen öfver *arméns pensionskassa* ställda fonder bemyndigas direktionen (§ 2) att utlämna lån

»mot hypotek af obligationer, utfärdade af svenska staten, kommun, efter därtill af Kungl. Maj:t erhållet tillstånd, landsting, järnkontoret, allmänna hypoteksbanken, allmänna hypotekskassan för Sveriges städer eller hypoteksföreningar», samt »till församling eller kommun, som till lånets upptagande erhållit Kungl. Maj:ts medgifvande».

I Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för *direktionen öfver telegrafverkets pensionsanstalter* den 17 juni 1908 föreskrifves, att

»anstalternas medel må af direktionen, efter som förmånligast pröfvas, användas antingen till utlåning eller till inköp vare sig af räntebärande, utaf svenska staten, allmänna hypoteksbanken eller kommun med Kungl. Maj:ts tillstånd utfärdade obligationer, eller ock af god och väl

belägen fast egendom i Stockholms stad eller ock sådan fastighet utom Stockholm, som telegrafstyrelsen förklarar sig vilja på längre tid förhyra». (§ 7 mom. 1.)

Det egendomliga förhållandet äger följaktligen rum, att ett municipalsamhälle, som för angifvet ändamål af Kungl. Maj:t berättigats att upptaga lån, icke får anlita den af Kungl. Maj:t auktoriserade kassan, ehuru Kungl. Maj:t själf pröfvar lånebehofvet och samhällets möjlighet att uppfylla de lånet åtföljande förpliktelserna. Det orättvisa härutinnan framstår än tydligare, när man erfar, att registrerade aktiebolag, »hvilka åtnjuta allmänt förtroende», eller järnkontoret, landstingen, församlingar och väghållningsdistrikt m. fl. kunna begagna sig af nämnda anstalter och kassor, men icke municipalsamhällena.

Missförhållandet ligger så i öppen dag, att man kunnat förmoda, att *praxis* skulle utveckla sig på sådant sätt, att municipalsamhällena icke blifva tillbakasatta för andra t. o. m. mindre bärkraftiga korporationer, men så har icke skett. En sträng formell tolkning af respektive reglementen har i allmänhet följts och municipalsamhällenas låneansökningar fördenskull afvisats. Gifvetvis bör en rättelse häraf snarast möjligt åvägbringas.

Med anledning däraf hemställes,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte gå i författning om sådan åtgärd, hvarigenom municipalsamhälle i likhet med kommun berättigas erhålla lån från af Kungl. Maj:t auktoriserade pensionsanstalter och kassor af i motionen angifvet slag.

Stockholm den 19 januari 1912.

Erik Palmstierna.